

6 EKİM ULUSLARARASI JEOÇEŞİTLİLİK GÜNÜ

INTERNATIONAL
GEODIVERSITY DAY
OCTOBER 6

6 EKİM ULUSLARARASI JEOÇEŞİTLİLİK GÜNÜ: JEOÇEŞİTLİLİĞİMİZİ YOK ETMEYE DEVAM EDİYORUZ

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)'nun 2021 yılında gerçekleştirilen 41. Genel Konferansında, her 6 Ekim gününün "ULUSLARARASI JEOÇEŞİTLİLİK GÜNÜ" olarak kutlanması kararlaştırılmıştır.

İrk, cinsiyet, dil ve din ayrımı gözetmeksizin insanlık için belirlenen adalet, evrensel hukuk kuralları, temel hak ve özgürlüklere evrensel saygıyı geliştirmek için eğitim, bilim ve kültür aracılığıyla milletler arasında işbirliğini teşvik ederek barışa ve güvenliğe katkı sağlamak amacıyla Birleşmiş Milletlerin özel bir kurumu olarak 1946 yılında kurulan, ülkemizin de kurucu üyeleri arasında yer aldığı Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)'nun 2021 yılında gerçekleştirilen 41. Genel Konferansında, her 6 Ekim gününün "ULUSLA-

RARASI JEOÇEŞİTLİLİK GÜNÜ" olarak kutlanması kararlaştırılmıştır.

Uluslararası Jeoçeşitlilik Günü;

Eşsiz güzelliğe sahip gezegenimizde, jeolojik çevre ile tüm canlılar arasında var olan yaşamsal öneme sahip bağ hakkında jeoçeşitlilik aracılığıyla farkındalık yaratmak.

Toplumun; jeoçeşitliliğe sahip bir gezegende yaşamaktan nasıl fayda sağladığını, doğal kaynakların

İmar rantı ve talanı ile yok edilen Bursa Ovası

sürdürülebilir kullanımı ile toprağın korunmasının öneminin anlaşılmasını teşvik etmek.

Jeoçeşitliliğin insanlığa, yaşamını sürdürebilmesi için mekân oluşturduğu ve başta besin zincirinin temel halkası olan toprak olmak üzere zengin doğal kaynaklar sunduğunu anlatmak.

Dünya mirası varlıkları, jeositleri korumak, yönetmek ve yerel kalkınmaya öncülük etmesini sağlamak amacıyla jeoparkların ve diğer koruma alanlarının oluşturulmasını, bu konularda projelerin geliştirilmesini desteklemek ve kültürel miras alanlarıyla yakın bağlantılarını vurgulamak.

Yer bilimleri eğitimi aracılığıyla insanoğluna doğal kaynak kullanımı, doğa kaynaklı afetleri önleme ve azaltma, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin hafifletilmesi ve biyolojik çeşitlilik kaybı problemlerine sürdürülebilir çözümleri sunmak.

Yer bilimsel bilginin BM 17. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (Gündem 2030), Afrika Birliği tarafından tanımlanan öncelikli 20 hedef alana (Gündem 2063) ve Küçük Ada Gelişmekte Olan Devletler Hızlandırılmış Eylem Modellerine (SAMOA Pathway) ulaşılmasında vazgeçilmez önemine dikkat çekmek.

Ülkeler, toplumlar, araştırma kurumları, akademiler, endüstri, hükümetler ve sivil toplum kuru-

luşları arasındaki faaliyetleri koordine ederek yer bilimleri, araştırma-geliştirme ve eğitim alanlarında uluslararası işbirliğini geliştirmek.

Genç, özellikle de gelişmekte olan ülkelerdeki kız öğrencileri, yüksek veya daha ileri eğitime çekmenin bir yolu olarak yer bilimlerindeki profesyonel kariyer çeşitliliğini teşvik etmek.

gibi jeoçeşitliliğin bir çok yönünü tanıtmak ve her yıl 6 Ekim'de Dünya'nın dört bir yanındaki insanları, toplulukları, kuruluşları ve ülkeleri bir araya getirerek, jeoçeşitliliğin önemi konusunda farkındalık yaratılması ile ortak çalışmalar yürütülmesini teşvik etmek amacıyla dünya çapında gerçekleştirilen bir kutlamadır.

Ülkemiz; jeolojik özelliklerinin bir sonucu olarak dağlar, vadiler, kanyonlar, şelaleler, buzul gölleri, sulak alanlar, denizler, tuzlalar, mağaralar, peribacaları, ilginç kıyı alanları ve yapıları gibi çok sayıda jeomorfolojik yapının yanında, fosil buluntu alanları, bir kez yok edildiğinde bir daha yerine konulması imkansız jeolojik yapı ve şekillere sahip olmasına rağmen, bu jeoçeşitliliğimizin farkında olduğumuz veya sahip çıkıp bundan yeterince yararlandığımız söylenemez.

Anayasamıza göre "Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla

Manisa'da, yanlış baraj (Gördes) yapımı sonucu kuruyan Marmara Gölü

kaybedilmesini önlemek" amacıyla her türlü tedbiri alır denilmesine rağmen, günümüzde her yıl milyonlarca metreküp toprağın erozyonla yok olduğu, Büyük Menderes, Küçük Menderes, Çukurova, Sakarya, Bursa ovaları başta olmak üzere birçok alanda bulunan verimli tarım arazilerinin "beton lobilerinin" istemleri doğrultusunda "imara, ranta ve talana açılarak" tüketildiği; yine topraklarımızın; kimyasal gübrelerle kirletilerek, yanlış sulama uygulamaları sonucunda başta Güneydoğu Anadolu olmak üzere birçok yerde tuzlanarak verimsiz hale getirilmiştir.

Çok sayıda göl veya sulak alanımızın kendilerini besleyen küçük dere ve çaylar üzerine inşa edilen ve birkaç şirkete kar sağlama dışında topluma bir faydası olmayan Küçük Hidroelektirik Stantaller (HES) ile plansız yapılan bazı göletlerin inşası sonrasında kurduğu veya kurumaya yüz tuttuğu görülmektedir. Manisa'daki Marmara Gölü, Salda, Burdur, Beyşehir gibi göllerimiz kuruma ile yüz yüze gelirken, yine yanlış sulama sistemi sonucu Amik Ovası, Simav gölü gibi sulak alanlar veya bataklıklar kurutulmuş, biyoçeşitliliğinin üzerinde veya içinde geliştiği jeolojik yapılar yok edilmiştir.

Başta Marmara denizi ve Karadeniz olmak üzere kıyı alanlarımızın yol, liman, hava alanı, imar rantı amacıyla kıyı alanların doldurularak alan kazanılması gibi yapılar ile kentlerimizin ve sanayinin

atık sularının doğrudan denizlere deşarj edilmesi sonucunda Marmara Denizi yoğun kirlilik nedeniyle tüketilip, musilajla yok edilirken, çok sayıda kıyı yapısı, doğal plaj alanı, deniz ekosistemi için önemli alanlar, yol veya liman dolguları ile yok edilmeye devam ediliyor. Artvin'den Samsun'a kadar olan yaklaşık 700 km uzunluğundaki kıyı şeridimiz Karadeniz otoyolu, yol koruma yapıları, liman, hava alanı, imar rantı için deniz doldurularak elde edilen alanlar yüzünden yok edilmiş, bu kentlerde yaşayan insanımızın deniz ile bağı koparılırken, kıyı ekosistemi tahrip edilmiştir.

Ülkemizin sayılı jeolojik miras alanlarından biri olan, 1985 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınan ve insanlık tarihi boyunca, jeolojik yapısı nedeniyle insanoğlunun barınma amacıyla kullandığı ve bu amaçla kentler inşa ettiği Kapadokya'nın, koruma altına alınması gerekirken, imar rantı ve talanın, merkezi iktidarlar tarafından kullanılmak istenilmesi amacıyla çıkarılan 7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanun ve oluşturulan Kapadokya Alan Yönetimi Başkanlığının, Göreme Açık Hava Müzesinin bulunduğu alanın hemen yakın çevresine, bazı peribacalarını da yok ederek açtığı yol inşaatı ile yine bazı alanları otel vb. amaçlarla yapılaşmaya açtığı anlaşılmaktadır. Yine 2021 yılında Asos Limanı ve çevresinin jeolojik miras öğeleri, 'kaya düşmesi

Karadeniz otoyolu ile yok edilen kıyı alanları

ıslahı' adı altında uygulanan yanlış projeye geri dönüşü olmayacak şekilde yok edilmiştir. Kapadokya başta olmak üzere ülkenin tanıtımı ve jeoturizmin geliştirilmesinin en önemli araçlarından biri olan jeolojik miras niteliğindeki jeolojik yapı ve şekillerin "beton lobilerinin" talepleri çerçevesinde imar rantı ve talanı için yok edilmesi kabul edilemez.

Ülkemizde birçok yerel idare tarafından UNESCO ölçütlerinde "jeopark" alanlarının kurularak je-

olojik miras alanların korunmasına ilişkin çalışmalar devam ederken Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün "jeolojik mirasın korunması" ile "jeoparkların" kurulması konusunda tek bir "ilke" kararının ve düzenleyici kurullarla ilgili tek bir çalışmasının bulunmaması kabul edilebilir değildir.

Sonuç olarak TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak, ülkemizin biyoçeşitliliğinin üzerinde veya içinde gelişerek çeşitlendiği jeolojik miras niteliğindeki alanlarının bilinçsizce tüketilerek yok edilmesinin önlenmesi amacıyla; TBMM başta olmak üzere ilgili kurumları jeoçeşitliliğimizin korunarak gelecek nesillere aktarılması konusundaki yasal düzenlemeleri geciktirmeksizin gerçekleştirmelerini ve belediyeler başta olmak üzere toplumun tüm bileşenlerini jeoçeşitliliğimizi oluşturan jeolojik varlıklarımızı korumaya davet ediyoruz.

Saygılarımızla,

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu

Nevşehir Göreme Açık Hava Müzesi ve Yol İnşaatını gösterir fotoğraf